

**Informácia z pracovnej návštevy ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí,
ministra obrany a ministra hospodárstva Slovenskej republiky
na Ukrajine v dňoch 7. - 9. decembra 2022**

Hlavným cieľom pracovnej návštevy ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky R. Káčera, ministra obrany Slovenskej republiky J. Naďa a ministra hospodárstva Slovenskej republiky K. Hirmana na Ukrajine bolo potvrdiť solidaritu s Ukrajinou v súvislosti s pokračujúcou otvorenou ruskou vojenskou agresiou. Návšteva potvrdila jasnú pozíciu Slovenskej republiky ku konfliktu, územnej celistvosti Ukrajiny, ako aj k jej integračným ambíciám do EÚ a NATO. Slovenskí ministri deklarovali, že Slovenská republika bude Ukrajinu naďalej všestranne podporovať, má záujem sa aktívne zapojiť do procesu rekonštrukcie a povojnovej obnovy Ukrajiny a bude materiálne pomáhať prekonať nadchádzajúce zimné obdobie.

Ministri v úvode navštívili mesto Irpeň v Kyjevskej oblasti, ktoré bolo značne poškodené počas ruského útoku v počiatočnej fáze ruskej agresie. Oboznámili sa so škodami a s priebehom ich odstraňovania. Následne navštívili Múr obetí vojny v centre Kyjeva, kde si uctili pamiatku padlých ukrajinských vojakov. Program návštevy pokračoval paralelnými rokovaniami jednotlivých ministrov.

Minister Káčer v mene vlády Slovenskej republiky ubezpečil ministra Kulebu o nemennej podpore suverenity, nezávislosti a územnej celistvosti Ukrajiny v jej medzinárodne uznaných hraniciach. Informoval o novom balíku slovenskej pomoci, ktorej okrem vojenského materiálu dominujú aj prostriedky na prekonanie zimy (prenosné generátory, zimné oblečenie, potravinové balíčky, lieky, hygienické potreby pre najmenších apod.). Vláda Slovenskej republiky bude pokračovať v podpore legítimnej obrany Ukrajiny proti ruskej agresii. Strategickým cieľom je, aby Rusko už viac nepredstavovalo bezpečnostnú hrozbu pre Ukrajinu, ani pre Slovenskú republiku a európske štáty. Informoval o otvorení pobočky think-tanku Globsec v Kyjeve, vôbec prvého zastúpenia zahraničnej expertnej organizácie tohto druhu od 24.2.2022. Vyzval na aktívne využívanie tohto nástroja na udržiavanie kontaktov s vplyvnými predstaviteľmi európskych politických a podnikateľských kruhov. S poľutovaním konštatoval, že sa na samite NATO nepodarilo (kvôli negatívnemu postojú jedného členského štátu) dohodnúť na uskutočnení zasadnutia Komisie NATO-UA. Zablahoželať Ukrajine k udeleniu štatútu kandidátskej krajiny na vstup do EÚ a deklaroval pripravenosť Slovenskej republiky všestranne podporovať aspirácie Ukrajiny na členstvo v oboch zoskupeniach.

Minister Kuleba poďakoval za ďalší balík pomoci zo strany Slovenskej republiky. Slovensko je pre Ukrajinu spoľahlivou a priateľskou krajinou a v ťažkých časoch „nevyčkáva, ale koná“. Zaujímal sa o časový horizont otvorenia (spoločného s Nemeckom) opravárenského hubu pre ukrajinskú ťažkú vojenskú techniku západného typu v Slovenskej republike. Konštatoval, že kvôli naivným predstavám Západu vo vzťahu k Rusku teraz Ukrajina platí najvyššiu cenu v ľudských životoch a Európa ráta hospodárske straty.

V rámci bilaterálnych otázok minister Kuleba informoval o zrýchlení vnútroštátnych procedúr spojených s udelením súhlasu s otvorením a zriadením nového honorárneho konzulátu Slovenskej republiky vo Lvove. Minister Káčer požiadal o zrýchlenie procesu finalizácie dohody o recipročnom využívaní objektov diplomatických misií oboch krajín.

Minister Káčer v závere stretnutia pripomenul jasný záujem Slovenskej republiky aktívne sa zapojiť do procesu rekonštrukcie a povojnovej obnovy Ukrajiny. Ministri podpísali medzirezortné memorandum o spolupráci. Budú udržiavať pravidelné politické kontakty aj naďalej.

Počas stretnutia ministra J. Naďa s ministrom obrany Ukrajiny O. Reznikovou ukrajinská strana poskytla spravodajský brífing o aktuálnom stave obrany Ukrajiny proti ruskej agresii.

Minister Naď vysoko ocenil hrdinstvo ukrajinských vojakov. Potvrdil silný záväzok Slovenskej republiky poskytovať podporu Ukrajine vo všetkých oblastiach tak dlho, ako to bude potrebné. Informoval o najnovšom (desiatom) balíčku pomoci pre Ukrajinu, ktorý 7. 12. schválila Vláda Slovenskej republiky.

Minister Naď požiadal ministra obrany Reznikova o usmernenie príslušnej spoločnosti nadviazať kontakt s výrobcom ohľadne dodávky ďalších húfnic Zuzana. Tieto budú financované z prostriedkov Nemecka, Dánska a Nórska. Minister Reznikov prisľúbil skoré nadviazanie kontaktu.

Minister Naď požiadal o potvrdenie záujmu Ukrajiny o dodávky petrochemických produktov zo Slovenska a ďalších členských štátov EÚ, aby EÚ mohla prijať rozhodnutie o výnimkách zo sankcií aj po 5. 2. 2023.

Minister Reznikov ocenil podporu zo strany Slovenskej republiky, obzvlášť odmínováciu techniku a muníciu. V oblasti vojenského zdravotníctva Ukrajina potrebuje predovšetkým mobilné prostriedky, najmä ambulancie. Rovnako pretrvávajú aj nedostatok balíčkov prvej pomoci. Minister Reznikov pripomenul možnosť poskytovania zdravotnej starostlivosti pre konkrétnych pacientov, identifikovaných prostredníctvom spoločného systému EÚ.

Ukrajinská strana požiadala o zjednodušenie dovozných a vývozných procedúr pre vojenskú techniku, ktorá sa bude opravovať na území Slovenskej republiky. Odporúča využiť rovnaký systém "zelených koridorov" ako Poľsko. Minister Naď informoval o zodpovednostiach Finančnej správy Slovenskej republiky a Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky. Prisľúbil naďalej podporu čo najrýchlejšiemu procesu.

Partneri diskutovali aj o možnostiach darovania ďalších slovenských vojenských systémov. Zhodli sa, že pre úspešné uskutočnenie takejto možnosti je potrebné zapojenie aj ďalších partnerov.

Minister hospodárstva K. Hirman uskutočnil rokovania s podpredsedníčkou vlády Ukrajiny pre európsku a euroatlantickú integráciu a spolupredsedníčkou bilaterálnej medzivládnej komisie pre hospodársku, priemyselnú a vedecko-technickú spoluprácu O. Stefanišinovou, prvou podpredsedníčkou vlády a ministerkou hospodárstva Ukrajiny J. Sviridenkovou, štátnym tajomníkom Ministerstva energetiky Ukrajiny M. Kolisnykom, štátnym tajomníkom Ministerstva hospodárstva Ukrajiny T. Kačkom a vedúcimi predstaviteľmi ukrajinských energetických spoločností.

O. Stefanišinová ocenila pomoc, ktorú Slovensko poskytuje Ukrajine. Ukrajina má záujem spolupracovať so Slovenskou republikou v rámci finančných nástrojov EÚ.

K. Hirman uviedol, že vzájomný rešpekt medzi našimi krajinami je hlavným pilierom pragmatického a konštruktívneho dialógu. Slovensko si uvedomuje mimoriadne zložitú situáciu, v ktorej sa Ukrajina v súčasnosti nachádza a podporuje jej vstup do významných medzinárodných štruktúr vrátane Medzinárodnej energetickej agentúry. Dodal, že pokračujúca agresia Ruska predstavuje značné riziká aj pre energetickú bezpečnosť Slovenska a celú EÚ. Informoval, že v oblasti energetiky Slovensko a Ukrajina potvrdili záujem o spoluprácu pri zabezpečovaní spoľahlivého a nepretržitého tranzitu ropy pre európskych spotrebiteľov južnou vetvou ropovodom Družba. Zhodli sa aj na potrebe prehĺbenia spolupráce, pri dodávkach zemného plynu, prepravy ropy, spoľahlivosti dodávok elektriny a obnoviteľných zdrojov energie. Minister Hirman pripomenul, že Slovensko nad rámec humanitárnej pomoci odovzdalo Ukrajine 2,39 mil. litrov leteckého paliva a 10 mil. litrov motorovej nafty. Podčiarkol význam konkrétnych slovensko-ukrajinských projektov. Dôležitým impulzom môže byť zapojenie

Slovenskej republiky do procesu obnovy a povojnovej rekonštrukcie Ukrajiny. Minister informoval, že v súčasnosti je už viac než 280 slovenských podnikateľských subjektov pripravených participovať na obnove Ukrajiny v rôznych oblastiach, ako je napríklad výstavba a obnova budov, energetika, energetická efektívnosť.

Vicepremiérka Oľga Stefanišinová konštatovala, že otázky obnovy Ukrajiny, rekonštrukcie objektov v mestách a obciach je potrebné riešiť na úrovni podpredsedu vlády pre otázky infraštruktúry a regionálneho rozvoja Ukrajiny A. Kubrakova.

K. Hirman v súvislosti so situáciou na hraničnom priechode Užhorod-Vyšné Nemecké, podotkol, že je nevyhnutné koordinovať územné plánovanie prihraničných oblastí na miestnej úrovni vypracovaním vhodnej koncepcie územného plánovania, ktorá by mala zabezpečiť kombináciu infraštruktúrnych riešení, ekonomických zoskupení a reakcií na spoločné environmentálne výzvy v strategických plánoch rozvoja miestnych komunít.

Na záver stretnutia minister Hirman spolu s podpredsedníčkou vlády Stefanišinovou podpísali protokol z 5. zasadnutia Medzivládnej komisie pre hospodársku, priemyselnú a vedecko-technickú spoluprácu medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou (Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky v tejto súvislosti predloží samostatný iniciatívny materiál).

Počas stretnutia ministra Hirmana s prvou podpredsedníčkou vlády a ministerkou hospodárstva Ukrajiny J. Sviridenkovou a štátnym tajomníkom Ministerstva energetiky Ukrajiny M. Kolisnykom ukrajinská strana informovala o zložitej energetickej situácii v dôsledku ruských raketových útokov. Kyjev je schopný zvládnuť situáciu iba so zahraničnou pomocou. Ukrajina nevyhnutne potrebuje naftu pre dovezené generátory, prejavila záujem o dovoz elektrickej energie zo Slovenska a Maďarska, dodávky vysokonapäťových transformátorov, vysokonapäťových náhradných súčiastok, káblov, poistiek. Ukrajina prešla na obnoviteľné zdroje energie, využíva generátory, snaží sa riešiť výkyvy elektrickej záťaže, dosiahnuť rovnováhu v energetickom systéme UA.

K. Hirman uviedol, že pokiaľ nebude porušená infraštruktúra, dodávky ropy na Ukrajinu nebudú ohrozené. Dodal, že bratislavská rafinéria Slovnaft by mohla napriek embargu EÚ vyvážať vybrané produkty vyrobené z ruskej ropy na Ukrajinu aj po 5. 2. 2023. O výnimke na takýto dovoz sa rokuje v Bruseli.

Ministri tiež posúdili otázky týkajúce sa tranzitu zemného plynu a dodávok elektrickej energie.

Na stretnutí s prezidentom Ukrajiny V. Zelenským minister Káčer prezentoval jasnú pozíciu Slovenskej republiky v súvislosti s ruskou agresiou. Potvrdil, že Vláda Slovenskej republiky bude naďalej solidárna s Ukrajinou. Predstavená bola aj pomoc Ukrajine, vrátane ostatného balíka vojenskej pomoci. Minister zopakoval, že Slovensko dlhodobo podporuje smerovanie Ukrajiny do EÚ a NATO. Šéf slovenskej diplomacie taktiež zdôraznil, že Slovenská republika má záujem zúčastniť sa na obnove Ukrajiny a ubezpečil, že Slovenská republika bude Ukrajine pomáhať, aby zvládla nadchádzajúcu zimu. Otvorené boli aj ďalšie oblasti spolupráce s cieľom posilniť obranyschopnosť Ukrajiny vrátane výcviku ukrajinských vojakov a odminovania oslobodených území.

Prezident Zelenskyj srdečne poďakoval vláde Slovenskej republiky, prezidentke Slovenskej republiky a celej slovenskej spoločnosti za jasnú pozíciu a doterajšiu pomoc Ukrajine a Ukrajincom, ktorí sa v Slovenskej republike nachádzajú. Zdôraznil, že Ukrajina očakáva od členov EÚ uznanie Ruskej federácie za štát sponzorujúci terorizmus. Podčiarkol dôležitosť plánovaného 9. balíka proti-ruských sankcií. Ocenil významnú vojenskú pomoc zo strany Slovenskej republiky, ako aj aktívnu slovenskú podporu pre európske a euroatlantické smerovanie Ukrajiny a vyjadril sa, že Ukrajina ráta s podporou Slovenskej republiky v procese získavania plnohodnotného členstva v EÚ. V tejto súvislosti sa vyjadril, že Ukrajina má záujem

o urýchlený podpis (aj online) dvojstrannej deklarácie o podpore euroatlantických ambícií Ukrajiny. Uvítal zapojenie sa Slovenskej republiky do obnovy a povojnovej rekonštrukcie krajiny vrátane potreby zapojenia miestnych samospráv. Najväčšou prioritou pre Ukrajinu je vyhrať vojnu, preto v diskusii otvoril najmä otázky súvisiace s ďalšími dodávkami vojenskej pomoci zo strany Slovenskej republiky vrátane možných spoločných investícií, opráv a rokovaní s ďalšími spojencami.

Taja slovenskí ministri následne spoločne rokovali s predsedom vlády Ukrajiny D. Šmyhaľom. Diskusia sa sústredila na konkrétne otázky spolupráce vrátane energetiky. Minister Káčer ubezpečil premiéra Šmyhaľa o záujme Slovenskej republiky podporovať Ukrajinu v súvislosti s akútnymi výzvami spojenými s agresiou Ruska, s rekonštrukciou Ukrajiny a samozrejme pri európskej integrácii Ukrajiny, ktorá je v záujme Slovenskej republiky. Delegácia prisľúbila ďalšiu podporu Slovenskej republiky v otázke dodávok zbraní, poskytovania finančnej podpory a protiruských sankcií.

Predseda vlády Šmyhaľ informoval o dopadoch ruských útokov na energetickú infraštruktúru Ukrajiny, čo kladie mimoriadne nároky na vládu Ukrajiny, aby sa s touto zložitou situáciou dokázala vysporiadať. Poďakoval vláde Slovenskej republiky za doterajšiu pomoc, ako aj za nový schválený balík vojenskej pomoci (vrátane odminovacích zariadení) a plánované dodanie 300 kusov generátorov na výrobu elektrickej energie.

Na záver oficiálneho programu sa uskutočnilo prijatie slovenskej delegácie prvým podpredsedom Najvyššej rady Ukrajiny O. Kornienkom. Šéf slovenskej diplomacie ho informoval o všestrannej podpore Slovenskej republiky pre Ukrajinu, za prioritu označil podporu európskemu smerovaniu Ukrajiny.

Podpredseda Kornienko, podobne ako ostatní ukrajinskí predstavitelia, poďakoval za slovenskú podporu a taktiež Národnej rade Slovenskej republiky za podporu na parlamentnej úrovni. Ukrajina stále potrebuje zbrane, pričom je veľmi dôležité posilňovanie protivzdušnej obrany. Pripomenul, že Slovenská republika bola jednou z prvých krajín, ktoré Ukrajine poskytla takýto obranný prostriedok (S300). Zdôraznil taktiež, že ukrajinské inštitúcie sa usilujú o zlepšovanie situácie na spoločnej hranici.

Závery a odporúčania

Návšteva troch ministrov vlády Slovenskej republiky v Kyjeve bola v ukrajinskom prostredí vnímaná veľmi pozitívne z hľadiska symboliky, potvrdenia doterajšej podpory Slovenskej republiky, ale aj obsahu (uskutočnila sa po oznámení ďalšieho balíka vojenskej podpory). Ministri uskutočnili substantívne rokovania s rezortnými partnermi.

Návšteva potvrdila konzekventný postoj Slovenskej republiky k ruskej nevyprovokovanej agresii a podporu ukrajinskej strany formou politickej, vojenskej, finančnej a humanitárnej pomoci. Bola príležitosťou sa bezprostredne oboznámiť s následkami konfliktu v okolí Kyjeva. Návšteva zároveň potvrdila záujem slovenskej vlády podporiť Kyjev v jeho integračných aspiráciách. Ministri boli prijatí všetkými ústavnými činiteľmi Ukrajiny. Tí ocenili podporu a pomoc, ktorej sa krajine dostáva od Slovenskej republiky. Kladne bol tiež hodnotený postoj Slovenskej republiky v otázke udelenia Ukrajine štatútu kandidátskej krajiny. Ukrajinskí partneri privítali záujem Slovenskej republiky pomáhať Ukrajine s obnovou a povojnovou rekonštrukciou a integráciou do EÚ.

Veľmi zarezonovalo vyhlásenie ministra Káčera ohľadom (prípadných) rokovaní s ruskou stranou, kedy odmietol akýkoľvek nátlak na Ukrajinu.

Pridanou hodnotou, oproti návštevám z iných krajín, bolo otvorenie kancelárie think-tanku Globsec, čo má okrem iného potenciál prispieť k posilneniu spolupráce medzi akademickým a mimovládny sektorom venujúcim sa bezpečnostným a zahraničnopolitickým témam.

Návšteva bola intenzívne pokrytá ukrajinskými médiami, ktorých ohlasy boli veľmi pozitívne.

Odporúčania:

- 1) Sledovať humanitárne potreby Ukrajiny a pokračovať v pravidelných dodávkach humanitárnej pomoci pre Ukrajinu, s dôrazom na okamžité potreby pre prekonanie zimy.
- 2) Podporovať fungovanie humanitárneho hubu v Haniške pri Košiciach s výhľadovým navýšením objemov prepravovanej pomoci cez a zo Slovenskej republiky.
- 3) Podporovať identifikáciu a implementáciu dvojstranných infraštruktúrnych projektov s cieľom zvýšenia a zefektívnenia mobility, rozšírenia pohraničnej a podpornej logistickej infraštruktúry.